

Sygn. akt IV U 200/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2017r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sek. sąd. Anna Wąsak

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2017r. w Siedlcach

na rozprawie

odwołania Z. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 23 stycznia 2017r. znak: (...)

oraz od decyzji z 13 lutego 2017r. znak:(...)

w sprawie Z. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość kapitału początkowego oraz o prawo do emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję z 13 lutego 2017r. i ustala prawo Z. R. do emerytury od 1 grudnia 2016r.,

II. oddala odwołanie od decyzji z 23 stycznia 2017r.

Sygn. akt: IV U 200/17 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 13 lutego 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił Z. R. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił, iż do dnia 1 stycznia 1999r. osiągnął 25 letni okres ubezpieczenia oraz 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy podniósł, że udowodniony okres ubezpieczenia, uzupełniony okresem pracy w gospodarstwie rolnym, wynosi 24 lata, 9 miesięcy i 13 dni, z czego okresy składkowe stanowią 20 lat, 5 miesięcy i 19 dni, a okresy nieskładkowe 21 dni, natomiast okres pracy w gospodarstwie rolnym stanowi 4 lata, 3 miesiące i 3 dni. Do okresu ubezpieczenia organ rentowy nie zaliczył okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym od 30 czerwca 1980r. do 25 października 1981r. z uwagi na brak dokumentu potwierdzającego opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Nadto organ rentowy podniósł, że udowodniony staż pracy w

szczególnych warunkach wynosi 13 lat, 6 miesięcy i 3 dni i obejmuje okres zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w W. od 7 maja 1975r. do 30 września 1975r. oraz w (...) w S. od 1 listopada 1985r. do 31 grudnia 1998r. (decyzja z 13 lutego 2017r. k.57 akt emerytalnych).

Przed wydaniem powyższej decyzji z 13 lutego 2017r., w dniu 23 stycznia 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. działając na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wydał decyzję, w której ustalił wysokość kapitału początkowego Z. R. na dzień 1 stycznia 1999r. na kwotę 103 024,46 złotych. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego organ rentowy przyjął okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 5 miesięcy i 19 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 21 dni (decyzja z 23 stycznia 2017r. o ustaleniu kapitału początkowego k.4 akt o ustalenie kapitału początkowego).

Odwołanie od obu w/w decyzji wniósł ubezpieczony Z. R. zarzucając, że organ rentowy błędnie ustalił okresy składkowe i okresy nieskładkowe, okres pracy w gospodarstwie rolnym oraz staż pracy w szczególnych warunkach. Podniósł, że wbrew ustaleniom organu rentowego do okresu ubezpieczenia należy zaliczyć okres jego pracy w gospodarstwie rolnym od 30 czerwca 1980r. do 25 października 1981r., a także okresy pracy w szczególnych warunkach w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy Budownictwa w S. od 21 czerwca 1976r. do 31 maja 1979r., kiedy to wykonywał pracę kierowcy ciągnika. Podniósł, że nie jest stanie przedstawić dokumentu potwierdzającego opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne rolników w okresie od 30 czerwca 1980r. do 25 października 1981r., gdyż Urząd Gmin L. zniszczył stosowną dokumentację, ale dysponuje m.in. potwierdzeniem opłaty składek za 1982r. Odwołania ubezpieczonego od decyzji z 13 lutego 2017r. i 27 stycznia 2017r. zarejestrowane zostały pod sygnaturami akt odpowiednio IV U 200/17 i IV U 201/17 (odwołanie k.1 i 23 akt sprawy). Postanowieniem z 12 maja 2017r., Sąd dołączył do pierwszej z w/w spraw – IV U 200/17 dotyczącej odwołania od decyzji z 13 lutego 2017r. sprawę zarejestrowaną pod sygnaturą akt IV U 201/17 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (postanowienie z 13 maja 2017r. k.30-30v akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie powołując się na przepisy prawa i uzasadnienia zawarte w zaskarżonych decyzjach (odpowiedzi organu rentowego na odwołanie k.2-4 i 24-25 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony Z. R. w dniu (...) ukończył 60-ty rok życia. W dniu 30 grudnia 2016r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury (wniosek o emeryturę z 30 grudnia 2016r. k.1 akt emerytalnych). Na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 24 lata, 9 miesięcy i 13 dni, z czego okresy składkowe stanowią 20 lat, 5 miesięcy i 19 dni, a okresy nieskładkowe 21 dni. Do okresu ubezpieczenia organ rentowy zaliczył również okresy pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16 roku życia, tj. od 23 listopada 1972r. do 6 maja 1975r. oraz od 1 października 1975r. do 20 czerwca 1976r. w łącznym wymiarze 4 lata, 3 miesiące i 3 dni. Ponadto organ rentowy ustalił, że do dnia 1 stycznia 1999r. ubezpieczony osiągnął staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 13 lat, 6 miesięcy i 3 dni z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w W. oraz w (...) w S. (świadczenia wykonywania prac w szczególnych warunkach - z 27 lipca 2000r. k.12 i z 30 czerwca 2000r. k.14 akt emerytalnych).

Z uwagi na brak wymaganego ustawą okresu ubezpieczenia oraz stażu pracy w szczególnych warunkach decyzją z 13 lutego 2017r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury (decyzja z 13 lutego 2017r. k.57 akt emerytalnych).

Ubezpieczony był zatrudniony w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy Budownictwa w S. Oddział nr 1 w W. w okresie od 21 czerwca 1976r. do 31 maja 1979r., a zatem przez 2 lata, 11 miesięcy i 10 dni, w pełnym wymiarze czasu pracy (świadczenie pracy z 31 maja 1979r. k.13 akt emerytalnych). Ubezpieczony zatrudniony został w powyższej Spółdzielni na stanowisku kierowcy ciągnika i przez cały okres zatrudnienia pracował na tym stanowisku (umowy o pracę – w aktach osobowych). Jako kierowca ciągnika ubezpieczony przewoził materiały budowlane z magazynu na budowy, które realizowała spółdzielnia. Pracę tę wykonywał przez cały rok, również w zimie, a doraźnie – w

przypadku, gdy pogoda uniemożliwiała prowadzenie prac budowlanych ubezpieczony odśnieżał drogi za pomocą pługa przytwierdzonego do ciągnika (zeznania świadków: R. J. k.32 akt sprawy i P. K. k.32v akt sprawy oraz zeznania ubezpieczonego k.31-31v akt sprawy).

Rodzice ubezpieczonego J. i C. małż. R. od połowy lat 60-tych XX wieku posiadali w obrębie wsi K. gmina L. powiat W. nieruchomości rolne o powierzchni 2,83 ha. Następnie na podstawie tzw. ustawy uwłaszczeniowej z 26 października 1971r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, rodzice ubezpieczonego nabyli własność tego gospodarstwa (zaświadczenie Starosty (...) z 29 grudnia 2016r. k.25 akt emerytalnych). Ubezpieczony od urodzenia mieszkał z rodzicami na terenie powyższego gospodarstwa (zaświadczenie o zameldowaniu z 29 grudnia 2016r. k.26 akt emerytalnych) i od ukończenia 16. roku życia pracował w przedmiotowym gospodarstwie rolnym (okoliczność niesporna). W 1973r. zmarł ojciec ubezpieczonego C. R. i od tego czasu ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym razem z matką J. R.. Ubezpieczony nie miał rodzeństwa. W dniu 30 czerwca 1980r. matka ubezpieczonego J. R. zawarła z ubezpieczonym – przed Naczelnikiem Urzędu Gminy w L. – umowę przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego, na mocy której przekazała ubezpieczonemu swój udział we własności nieruchomości rolnych wynoszący 1/2 części oraz posiadanie całości gospodarstwa rolnego. Powyższa umowa zawarta została w trybie ustawy z 27 października 1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin – Dz.U. z 1977r., Nr 32, poz.140 (umowa przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego z 30 czerwca 1980r. - w kopercie na k.20 akt sprawy). Po przekazaniu gospodarstwa rolnego ubezpieczonemu jako następcy, matka ubezpieczonego J. R. od 1 lipca 1980r. nabyła prawo do emerytury rolniczej (kopia decyzji z 30 września 1980r. o ustaleniu prawa do emerytury na rzecz J. R. k.29 akt emerytalnych). Od chwili zawarcia umowy z 30 czerwca 1980r. ubezpieczony posiadał status rolnika w rozumieniu art.75 ust.1 pkt 1 w/w ustawy z 26 października 1977r. i prowadził przejęte od matki gospodarstwo rolne uprawiając nieruchomości rolne oraz prowadząc hodowlę zwierząt (zeznania świadków: A. W. k.31v-32 akt sprawy i T. W. k.32-32v akt sprawy oraz zeznania ubezpieczonego k.30v-31 akt sprawy). Na mocy art.38 wskazanej ustawy rolnik miał obowiązek opłacania składki od pierwszego dnia miesiąca, w którym rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego, za wyjątkiem określonym w art.40 ustawy, zgodnie z którym rolnik, który rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35 roku życia, zwolniony był z obowiązku opłacania składki przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania. W dniu zawarcia umowy przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego, czyli w dniu 30 czerwca 1980r. ubezpieczony miał ukończone 23 lata. W dniu 4 marca 1992r., po przeprowadzeniu sprawy spadkowej po C. R., matka ubezpieczonego przekazała ubezpieczonemu swój udział w gospodarstwie rolnym odziedziczony po ojcu ubezpieczonego (akt notarialny umowy darowizny z 4 marca 1992r. k.36-39 akt sprawy). W ten sposób ubezpieczony stał się jedynym właścicielem gospodarstwa, które posiadał w całości od chwili zawarcia umowy z 30 czerwca 1980r.

Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego (oświadczenie k.2 akt emerytalnych).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie Z. R. od decyzji z 13 lutego 2017r. odmawiającej mu prawa do emerytury podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art.184 ust.1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanej dalej ustawą emerytalną (Dz.U. z 2015r., poz.748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art.32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy ,tj. w dniu 1 stycznia 1999r. osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz osiągnęli okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27 ustawy, a także nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. W myśl przywołanego wyżej art.32 ust.1 i 4 ustawy pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, a w myśl przywołanego wyżej art.27 ustawy wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Zgodnie z §4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników

zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury w w/w wieku jeżeli ma wymagany okres zatrudnienia (co najmniej 25 lat mężczyzna), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Ponadto zgodnie z §2 ust.1 przedmiotowego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało zbadania, czy ubezpieczony spełnia przesłankę wymaganego okresu ubezpieczenia w wymiarze co najmniej 25 lat oraz okresu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat – przebytych do 31 grudnia 1998r. Poza sporem pozostawało bowiem, że ubezpieczony osiągnął wymagany ustawą wiek oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Analizując całokształt przeprowadzonych w sprawie dowodów Sąd doszedł do przekonania, że ubezpieczony spełnia ustawowe przesłanki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zasadne okazało się twierdzenie ubezpieczonego, że posiada 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, gdyż oprócz okresów uwzględnionych przez organ rentowy, pracę w takich warunkach wykonywał również na rzecz Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy Budownictwa w S. Oddział nr 1 w W. w okresie od 21 czerwca 1976r. do 31 maja 1979r., a zatem przez 2 lata, 11 miesięcy i 10 dni. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe dało podstawy do ustalenia, że we wskazanym ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w szczególnych warunkach wykonując pracę kierowcy ciągnika przy transporcie materiałów budowlanych. Praca tego rodzaju zaliczona jest do pracy w szczególnych warunkach o czym stanowi wykaz A dział VIII poz.3 załącznika do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Na fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy kierowcy ciągnika wskazują dowody z dokumentów zawartych w aktach osobowych ubezpieczonego oraz spójne zeznania świadków - współpracowników ubezpieczonego w rozpatrywanym okresie, a także korespondujące z tymi dowodami logiczne zeznania samego ubezpieczonego.

W ocenie Sądu uzasadnione okazało się również roszczenie ubezpieczonego o uzupełnienie okresu wymaganego do nabycia emerytury okresem od 30 czerwca 1980r. do 25 października 1981r., kiedy to ubezpieczony nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia, był natomiast rolnikiem i prowadził gospodarstwo rolne. Podstawę zaliczenia tego okresu do okresu ubezpieczenia stanowi przepis art.10 ust.1 pkt 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się również, traktując je jak okresy składkowe okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki – w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresu wymaganego do nabycia emerytury. Z przedstawionych wyżej ustaleń Sądu wynika, że na mocy umowy przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego z 30 czerwca 1980r. ubezpieczony stał się rolnikiem w rozumieniu w myśl art.75 ust.1 pkt 1 ustawy z 26 października 1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin i na mocy art.38 tej ustawy rolnik miał obowiązek opłacania składek fundusz emerytalny rolników. Poza sporem jest, że ubezpieczony nie dysponuje dokumentem potwierdzającym opłacanie składek na ten fundusz za w/w okres. Również Urząd Gminy L., który we wskazanym okresie prowadził dokumentację dotyczącą podlegania ubezpieczeniu oraz wymiaru i poboru składek na fundusz emerytalny rolników, nie dysponuje dokumentem potwierdzającym opłacanie składek przez ubezpieczonego w spornym okresie z uwagi na zniszczenie stosownej dokumentacji po upływie terminu jej przechowywania (vide: pisma Urzędu Gminy L. z 28 grudnia 2016r. k.27 akt emerytalnych oraz z 22 maja 2017r. k.44 akt sprawy). Okoliczność ta nie stanowi jednak przeszkody do zaliczenia wskazanego okresu do okresu wymaganego do nabycia emerytury, a to z uwagi na to, że niesporne jest, iż w dacie zawarcia umowy przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego między ubezpieczonym a jego matką, a zatem w dniu 30 czerwca 1980r. ubezpieczony miał ukończone 23 lata. Fakt ten ma istotne znaczenie, gdyż oznacza, że do ubezpieczonego, który rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego w młodym wieku, zastosowanie znajdowało uregulowanie zawarte w art.40 w/w ustawy z 27 października 1977r., zgodnie z którym rolnik, który rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35. roku życia, zwolniony był z obowiązku opłacania składki przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania. Uregulowanie to obowiązywało do czasu obowiązywania przedmiotowej ustawy ,tj. do 31 grudnia 1982r., a zatem obejmowało sporny okres. Podkreślić przy

tym należy, że brak obowiązku faktycznego opłacenia składki na skutek ustawowego zwolnienia z tego obowiązku nie oznacza, że rozpatrywany okres przestaje być okresem, o którym mowa w art.10 ust.1 pkt 1 ustawy emerytalnej. W tej kwestii wypowiedziały się już sądy i m.in. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 3 grudnia 2015r. w sprawie III AUa 251/15 stwierdził, że okresem składkowym, o którym mowa w art.10 ust.1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest także okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie ustawy z 1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin, w którym rolnik z mocy art.40 tej ustawy był zwolniony z obowiązku opłacania składki (opublikowany w Lex 1960800). Na marginesie wskazać należy, że ubezpieczony dysponuje dokumentacją potwierdzającą opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne rolników za dalsze okresy (vide: dokumentacja w kopercie na k.20 akt sprawy).

Reasumując uznać należało, że ubezpieczony spełnia wszystkie ustawowe przesłanki nabycia prawa do emerytury na podstawie art.184 ustawy emerytalnej. Mając to na uwadze Sąd na podstawie art.477¹⁴§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że Z. R. przysługuje prawo do emerytury od 1 grudnia 2016r. ,tj. od miesiąca, w którym ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o świadczenie.

Nieuzasadnione okazało się natomiast odwołanie ubezpieczonego od decyzji z 23 stycznia 2017r. o ustaleniu kapitału początkowego. Jak wskazano na wstępie uzasadnienia, do ustalenia wysokości kapitału początkowego organ rentowy przyjął wykazane przez ubezpieczonego okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 5 miesięcy i 19 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 21 dni. Do obliczenia kapitału początkowego nie uwzględnia się natomiast okresów pracy w gospodarstwie rolnym oraz podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacania składek na to ubezpieczenie – art.174 ust.2 ustawy emerytalnej. Z przedstawionych względów, na podstawie art.477¹⁴§1 kpc odwołanie ubezpieczonego od decyzji z 23 stycznia 2017r. podlegało oddaleniu.